

Nenad Ristić

Reč na promociji knjige u Novom Sadu

Knjiga Dragoslava Simića „Glasom pisana istorija“ prethodno je bila zvuk. I zvuk, i malo jači ili slabiji šum, zavisi od toga kakav ste radio prijemnik imali.

A da li je bila istorija?

Profesor dr Ljubodrag Dimić tvrdi da jeste. Pre svega zato što slika sudbinu pojedinca u velikim istorijskim događajima, kao što su Prvi svetski rat, atentat na kralja u Marseju, Drugi svetski rat, „Goli otok“.

Istorijska vrednost ove knjige je u tome što Simić nije manipulisao svojim sagovornicima, da mu pričaju ono što on hoće da čuje. Njihovi iskazi su izvorni i autentični.

Profesor Dimić tvrdi da ti iskazi su dragoceni za pisanje opšte naučne istorije.

* * *

Čudna je biografija radio novinara Dragoslava Simića.

Ušao je u Radio Beograd, a nije imao baršunasti glas da čita vesti u 3 sata kao Brana Surutka.

Niti je pak imao partijsku strast, da sedi u Gradskom komitetu i piše izveštaje kao Žika Jerotijević.

U to doba, na Drugom programu Radio Beograda postojala je emisija koja se zvala „Govori da bih te video“.

Taj naziv, nastao od jedne Sokratove izreke, magično je privlačio jednu grupu novinara, i nije ih inspirisao da svoje sagovornike saleću i propitkuju, već da čute i slušaju. U istoriji srpskog novinarstva, koja je objavljena 1992. godine je zapisano:

„Novinari Drugog programa Radio Beograda, u tragalaštvu za često zapretenim životnim istinama postigli su zavidne rezultate u dokumentarnoj seriji 'Govori da bih te video'“.

U tom pogledu, ističu se Dragoslav Simić, Dušanka Gikić, Vladan Tomić, Milica Ostojić Pušara.

* * *

Nekome se može učiniti da je izvorni dokumentarizam podrazumevao sedenje i čekanje da pravi sagovornik naleti. Ni govora!

Izvorni dokumentarizam je podrazumevao stalno istraživanje, prosejavanje i biranje sagovornika. A onda, trud da se do njega dođe, bez obzira da li se nalazi u Južnoj Americi ili u dalekoj Australiji među aboridžinima.

I kad se do sagovornika najzad dođe i stavi mikrofona pred njega treba ga pripremiti i opustiti, da se pred tom električnom spravicom ne oseća zbunjen i stegnut. Ako to reporteru uspe, on će dobiti i tačne istorijske fakte i poetičan način priče.

Zato u velikom delu ova Simićeva knjiga ima karakter prave pravcate dokumentarne proze. Prve dve priče kao da su izišle iz neke knjige Petra Kočića.

Molim voditeljku tribine Vesnu da pročita jedan pasus iz priče Petra Jovića.

Nas dvojica smo onda krenuli za Sarajevo, vlakom. Pošto smo stigli ranije nego što je počeo upis, on je imao vremena pa mi je našao i stan i hranu. A kada je došlo vreme upisa, po tadašnjim propisima stranke su mogle da prisustvuju, a na prvom mestu roditelji. I on je bio prisutan kad su ti prijemni ispiti polagani. Desio se slučaj da umalo ja nisam izgubio prava na upis, jer nisam odgovorio na sva pitanja. Ali valjda su ocenili da je ipak imam neku vrednost, ostavili su me a otac je ogorčen kad je izišao sa mnom napolje, pa kaže:

- *Kako nisi znao, da su mene pitali, ja bih znao odgovoriti. I ostao je ljut, i tu ljutnju je ispoljio kad se vratio u Lijevo, pogotovo kad je našao Đuru Končara koji mi je bio učitelj tri godine. Napao ga je javno i kaže:*
- *Ti si mom sinu dao odlično, a nije zaslužio ni da prođe. Pa ga je napao.*

* * *

Opšta istorija je otkrila i zabeležila pojavu da su Srbi u Prvom svetskom ratu iz austrougarske vojske prebegavali u rusku vojsku, a onda odlazili na Krf u srpsku. To je opšti pogled na istorijsku pojavu. Ali u ovoj knjizi možete pročitati kako je Petar Jović obavio sam čin prelaženja iz jednog naoružanog rova u drugi naoružani rov.

Opšta istorija je zabeležila sve kako se živelo, patilo i mučilo na Golom otoku, ali jedan detalj šta se u ovom logoru događalo na dan kada je umro Staljin možete pročitati u ispovesti Miljuše Jovanović.

(Molim voditeljku ove tribine da pročita poslednji pasus Miljušinog iskaza)

Na dan Staljinove smrti, nama stavljaju crne marame i vode nas u klozetske kanale i to niti krpom, niti ičim, nego prstima i šakama, fekalije uzimamo, prstima golijem, tako su nas častili. To je bez ikakvog presedana, to se opisati ne može riječima, što su oni činili od nas.

* * *

Nije u ovoj knjizi sve crno, dramatično i tragično. Ako ste ljubitelj ukrštenih reči, u njoj možete naći glavnu junakinju ove igre, glumicu Itu Rinu. Uporni Simić je nju našao i stavio je pred mikrofon.

Molim Vesnu da pročita deo njene priče.

Za ulogu u „Erotikonu“ sam osetila nešto što se kaže, ili dža ili bu, ili jesi ili nisi. Ja sam onda potpisala ugovor za taj film, na iznenađenje Ostermajera i Tužanskog, iako sam kod njih bila angažovana. Čak nisam imala pravo na to, a toliko je to bilo jako u meni da igram u „Erotikonu“ da sam zbilja osetila ili ću se ovom ulogom probiti, ili ću sa ulogom kod Tužinskog još godinama tumarati, igraću i dalje kao lepa žena, a ništa dalje. Osećala sam da takvu odluku moram da donesem. Na premijeri „Erotikona“ najlepši venac dobila sam baš od Ostermajera. To je bila moja prva glavna uloga. Olaf Jord je bio moj partner. Kasnije sam imala i druge glavne uloge.

U ovoj knjizi možete se suočiti sa anegdotskim pričama Miroslava Nikitovića, novinara „Politike“, koji se iz nekih razloga danas drži u senci Vlade Bulatovića i Žike Živulovića Serafima i mnogih drugih aktera i svedoka.

Sve u svemu, knjiga je za respekt, priznanje pripada i gospodinu Hamoviću, što je uvrstio u svoj izdavački plan i objavio kao i

Ministarstvu Kulture Srbije koje je pomoglo na finansijski način
izdavanje ove knjige.

Hvala.

Nenad Ristić